

NÉPNEVELŐ

NEVELÉS- ÉS OKTATÁSÜGYI LAP

MAGYARORSZÁGI LATIN ÉS GÖRÖG SZERTARTÁSÚ KATHOLIKUS NÉPOKTATÁSI INTÉZETEK SZÁMÁRA

Kiadja a *SZENT-ISTVÁN-TÁRSULAT* Budapesten.

Megjelenik minden vasárnap egy ivnyi terjedelemben.

Megkapja e lapot minden kath. népoktatási intézet egy példányban ingyen.

Előfizetési ár: egész évre kor. 6.—.

Kéziratokat nem küldünk vissza.

Szerkesztőség és kiadóhivatal

BUDAPEST,

Szentkirályi-utca 28b. sz. a.

(SZENT-ISTVÁN-TÁRSULAT)

A hirdetések árszabálya:

A pályázati hirdetéseknel minden egyes szövegtörzshöz minden közlés után 6 fillér (8 krajczari) fizetendő.

Egyéb hirdetéseknel:

egész oldal ... kor. 32. — negyed oldal ... kor. 8. —
fél oldal ... kor. 16. — nyolcad oldal ... kor. 4. —

A díjak előre bekiutendők a Szent-István-Társulathoz.

A magyar kath. tanítók tiltakozása.

A magyarországi tanítók általános tantestületének permanenciájában működő országos bizottsága a tanítói fizetésnek magasabb fokban való rendezésének kíséretében három irányban fejt ki kiválóan figyelemreméltó tevékenységet, a mely törekvések ellenében nekünk, kath. tanítóknak, erkölcsi kötelességünk tiltakozni.

Azt akarják ugyanis, 1. hogy az államsegélyezett felekezeti tanítókat állásukra a miniszter nevezze ki, 2. a kir. tanfelügyelő kezébe tegyenek esküt és végre 3. kötelezőleg a megyei általános tanítói egyesületnek legyenek tagjai.

Erre a legegyszerűbb válasz az volna: hát még mit? Talán az összes felekezeti iskolákat úgy sundán-bundán államiakká vedletetni s megszüntetni minden néven nevezendő hitvallásos, erkölcsös nevelésre szolgáló és a felekezeti tulajdonát képező iskolai intézményeket?

Milyen nemes és fölemelő törekvés a jogállamban, a melyben a szabadság vezeti az elméket, a szíveket, biztosítani az ösiséget és az ennek alapján törvénnyel biztosított jogokat.

Amde ezek megtámadása — a jog bitórlása. S minő czímen kísérelteznék? Az államsegélyek czímen.

Ezek után, tisztelettel kérdem, mi okból kívánják azt, hogy a felekezeti és pedig ennek legnagyobb zömét képező kath. tanítók az államsegélyvel szemben mind nagyobb mérvben kivonassanak egyházhatalóságuk jogköréből s törvénybiztosította önállóságukból, minők egyesületi tagságuk is?

Csak nem tételezik föl, hogy a magyar kath. tanítók nem ismerik kötelezettségeiket? Csak nem tételezik föl, hogy az egyesületi életre saját körülményben gyengék? Ha igen, akkor felejtik, hogy képzettségük, hazaszeretetük és ügybuzgóságukban legalább is egy színvonalon állanak az országos bizottság által vezetett tantestület tagjaival és mint ilyenek semmi néven nevezendő vezetőkre, sőt még irányításra sem szorulnak. Ha pedig nem, akkor mi a manóban van szük-

ségük reájuk? Talán, mert maguk között érzik gyengeségüket, vagy erőnek erejével irányítani akarnak bennünket? Ha érzik gyengeségüket, tegyenek róla, csak hogy más úton erősödjének, ha pedig irányítani akarnak bennünket, készséggel elvállaljuk az eszméket izenetekben, de joghatóságuk alá rendelni nem engedhetjük magunkat, mert van bennünk elég szilárd önállóság.

A mi pedig a törekvés jogi alapját illeti, azonképpen követelhetjük mi is, hogy minden községi és állami iskolai tanító vallása szerint egyházi kerületének, felekezeti tanítói körének legyen kötelező tagja, fogadalmat tegyen az illetékes egyházmegye főpásztorának és esküt az egyházi főtanfelügyelőnek.

No ugy-e, ez volna ám czifra dolog s még csak ez kellene és minő jogi alapon? Hát ugyanazon jogi alapon, mint a melyen önök teszik, t. i. az állami dotáció alapján. Igenis, uraim, mert jegyezzék meg, hogy az állam egy nagy quantitását mi képezzük, tehát alapjában véve a dotációk a mi zsebeinkből folynak a legnagyobb részben, tehát e czímen jussunk van hozzá! Vagy nincs? Akkor önöknek sines!

Önök az összességnek alkalmazottjai, mi pedig az összesség által alkotott törvények védelme alatt viszonyosságban élő és önkormányzati joggal rendelkező rétegeknek vagyunk közegei. Állagban azonban teljesen megegyezünk egymással, mert tanítók vagyunk, s mint ilyenek egyenlők és egyenlő feladatokkal az állammal szemben. És mivel egyenlők vagyunk, az egyenlő feladatok, a kötelezettségek teljesítése nehezedik vállainkra. Egyenlő elbánást kívánunk ugyan, de az önkormányzati jogok esorbitása nélkül.

Az államsegély pedig nem lehet jogezim arra nézve, hogy az egyházak önkormányzati jogköréből a felekezeti tanítók kivonassanak, lévén az államsegély eredete a felekezetek saját szervezetenek osztaléka, melyben alkalmazottjaiknak részesítése nem vonhat maga után jogfosztásokat és elsőbbségeket azokkal szemben.

Ebből kiindulva nekünk, kath. tanítóknak, tilta-

közünk kell a fennálló törvények alapján, az olyan törekvésük ellen, minőket az általános tanárestület országos bizottsága plenárián tárgyal s javaslatként szüdekozik a kormányhoz természetén.

Tudja meg az orsz. bizottság, hogy eljárásával, törekvésével, agitációjával nemcsak jogalapon kíván ki, hanem bennünket, kath. tanítókat, tehetetlenséggel, hűtlenséggel, hanyagsággal nemcsak gyamásít, hanem vádol is. És valóban esodálhatunk kath. tanítói egyesületeinknek eddigi bekejtéset, magatartását e vádakkal szemben, holott az egész vonalon tiltakozni kell a jogfosztó törekvésük ellen.

Azt is joggal kérdezhetném, vajjon az ált. tanítói testület országos bizottsága és közgyűlése oly előjogokkal felruházott testület, amely az effektive államkormányzat jogkörébe vágó államkormányzati javaslatokat tervezni és szerkeszteni tartja magát illetékesnek? De felejtik uraim, hogy a magyar tanítók felekezeti különbség nélkül magasztos hivatással, oráni kötelezettségekkel és felelősséggel felruházott alkalmazottak, tisztviselők, kik saját megalhatóságuk javítása és a kultúra fejlesztése érdekében a legszélesebb mértékben folyó munkásságot, egyszerűtetet és buzgóságot fejthetnek ki, de tovább nem mehetnek, ha csak arra fel nem kéretnek. És kérdem: ki bizta meg önöket azzal, hogy az államsegélylyel szemben minő jogokat, biztositson magának az állam vagy kormányzata? A felelet reá — senki. No hát, ha így áll a dolog, akkor mozgalmuk *mozgalmunk* *illetékesen* s mint ilyen, adandó alkalommal sem a kormányzat, sem a törvényhozás nem acceptálhatja. Ehhez másnak van jussa és pedig elsősorban azoknak, kik az állam öszszegét és kiegészítő részét képezik.

A főbbire nézve már megadtam a feleletet e lapok korábbi számaiban. Annit azonban ismételn ki kell jelentenem, hogy a magyar kath. tanítói karnak az egyenlő fizetés megállapítása iránt kifejtett mozgalma jogos, de nem szolgálhat alapot arra nézve, hogy a jogosság alapján beplezhetlen tendenciák háttérében, egyrésztől a magyar kath. tanítóság meggyamásítottassék, megvadóltassék, másrésztől pedig felekezetek évenybiztositotta jogai épen az államsegélyek révén megesorbítottassanak.

Vannak nekünk elég erős törvényeink az állami kötelezettségek nem teljesítésével szemben. Magunk készítettük, ha szükség van reá, alkalmazzuk is szigorúan. Bertalan Vincze.

A kath. tanítóképzők tanterve.*

Midőn a Kath. Tanügyi Tanács nagybecsu meghagyása folytán és az általa megjelölt alapelvek tekintetbevetelével készített javaslatomat

* Előadott a Kath. Tanügyi Tanács I. hó 6-án és 7-én tartott ülésén.

a kath. tanítóképzők tanítástervére vonatkozólag az 1902. év július 7-én tartott tanácsi ülésben előadni szerencsém volt, kegyes volt a Tanügyi Tanács azt beható és szakzerű tárgyalás után a kath. tanítóképzők kidolgozandó részletes tantervnek alapjául elfogadni és magáévé tenni. Ugyanekkor kimondotta a Tanügyi Tanács azt is, hogy a már elfogadott javaslatot a kath. tanítóképzők tanárestületeinek «véleményadás végett» kiadja.

E határozatnak a Tanügyi Tanács nagyságos elnöksége érvényt is szerzett, a mennyiben javaslatomat a kath. képzők tanárestületei elé terjesztette és így a javaslatra magára, valamint az azon tanácsi ülésben nyílt kérdésnek hagyott két dologra nézve kért véleményyt, t. i. I. vajjon a magyar történelem a világtörténettel kapcsolatosan tanítassék-e, a mint az új állami tanterv előírja, vagy pedig önállóan, miként eddig történt és 2. vajjon a módszertan az általános tanítástán után tárgyalassék-e a képző III. osztályában, vagy pedig a lélektannal párhuzamosan és az eddigi gyakorlatnak megfelelően már a II. osztályban helyet foglaljon-e, a mi által a részletes tanítástán az általánost részben megelőzi, részben párhuzamosan halad vele.

A kath. képzők tanárestületei a Tanügyi Tanács megkeresésének miképen feleltek meg, azt a jelen alkalommal van szerencsém a m. t. Tanügyi Tanács becses tudomására hozni. Véleményyt beküldötte nyolcz képző. Nem sok, de tekintve, hogy a jelzett tanácsülésen hat más képző már képviselve volt, azt mondhatom, hogy a r. kath. tanítóképzők, a nagyváradi és szepeshelyi kivételével, mind nyilatkoztak. Azok a képzők, a melyeknek tanárestületei véleményüket a Tanügyi Tanácshoz írásba foglalva beküldötték: a esiksomlyói, egri, szatmári és pécsi férfi-, a budapesti Angolkisasszonyok, Ranolder-intézet, soproni és szatmári nőképzők.

Ezen megnevezett képzőintézetek véleménye röviden a következő: A *csiksomlyói* tanítóképző a Tanügyi Tanács javaslatával rövid úton végez ezen okadatolással: «minthogy a tanárestület tagjai a két tantervet már előzetesen tanulmányozták, egyhangulag kimondják, hogy csakis az állami tantervnek, a mely a mi viszonyainknak leginkább megfelel, becsátkozik részletes tárgyalásába, míg ellenben a másikat nem tárgyalja». A *pécsi* képző így szól: «a tanári kar addig, míg az állami tantervet nem tanulmányozhatja, nem tud végérvényesen nyilatkozni annak értéke és elfogadhatósága fölött; ép ez okból e tekintetben várakozó álláspontot foglal el». Az *egri* képző egy egészer-új, úgy az állami tantervtől, valamint a tanácsi javaslattól különböző tervezetet ajánl a maga részéről elfogadásra. A *szatmári* tanítóképző a Tanügyi Tanács javaslatában a földrajz, történelem, természetrajz és a rajz beosztását szerencsésebbnek tartja az államinál, de nem helyesli a javaslat alapeszméjét és azt, hogy «oly pazarul osztogatja a pedagógiai órákat, mintha más tárgy

nem is volna a tanítóképzőben». Végül az, hogy «az állami tantervet találja elfogadhatónak, erősen hangsúlyozva a kath. szempontnak előtérbe helyezését». A budapesti *Ranóder-intézet* tanári kara «teljes elismeréssel fogadja a kath. Tanügyi Tanács javaslatát, egész lélekkel hozzájárul azon szép munkához, melyet a Tanács e tanterv revizójával végez. Helyesli azt az alapelvet, hogy az általános műveltség tárgyai a három első évfolyamban befejeztessenek, s így a negyedikre a népközpont tananyagának teljesebb földolgozása maradjon. Helyesli az óraosztást és a tantárgyak főlösztását. Csupán az ellen emel kifogást, hogy a német nyelv a III. osztályban heti 1 órában tanítassék». Egyébként «a testület a kath. Tanügyi Tanács munkáját lelkesedéssel üdvözl. szívvél-lélekkel pártolja, a maga egészében és alapelveiben helyesli és annak a magyar kath. tanügy érdekében őszinte szívből teljes sikert kíván». A budapesti *Angolkisasszonyok* intézete a tantervjavaslatban kifejezett irányelveket magáévé teszi és igen helyesli, kívánja azonban a nőképzők nagy óraszámának csökkentését és a német nyelvnek fakultatívra tételeit. A *szalmári* tanítóképző teljesen magáévé teszi a Tanügyi Tanács javaslatának alapeszméjét, mely szerint a gyakorlati kiképzésre, a szakjelleg kidomborítására kell a főgondot fordítani. Sokalja azonban a gyakorlati tanítás óraszámát, azután a számtannak a IV., a német nyelvnek a III. osztályban egyenlő több órát kell adni, a IV. osztályban okvetlenül tanítassék és a német nyelv is és a természettan is heti 2—2 órában». A *soproni* nőképző a javaslatot szintén elfogadja, de a fizika anyagát két évre kívánja osztani és a gyakorlati tanítás óráit soknak tartja.

Ezekből a nyilatkozatokból, m. t. Tanügyi Tanács, világosan kitűnik, hogy egy intézet egészen kettő részben a már kiadott állami tanterv mellett foglal állást és következőleg nem helyesli azt a sarkalatos elvet sem, a melyen a Tanügyi Tanács egész javaslata nyugszik. A nyilatkozó intézetek nagyobb része azonban több figyelemreméltó megjegyzés kíséretében magáévé teszi a javaslatot. (Gazscentz Vilmos.)

(Folytatása következik.)

Dreisziger új magyar ABC- és olvasókönyve.

(Vége.)

Most a nyomtatott nagybetűk ismertetése következett, mely csekély kivétellel a normálszók segítségével történt. Bemutattuk a tárgyat természetben, ennek képét; a tárgy neve a normálszó. Nem indultunk ki elvont szóból, nem írtuk föl a betűt és megmondtuk a hangját, hanem igénybe vettük a gyermek *önmunkásságát*, beszélünk a természetben szemléltetett tárgyról, megkülönböztettük a tárgy képét s hangzattal a nevét. Mikor azután a normálszót leírtuk,

magá a gyermek rákövetkeztetett az előzők alapján, hogy ez az alak ennek, vagy annak a hangnak a betűje. A normálszót szétbontottuk és különféle módon összerakva, helyesere s egyes betűk kibagyása által új meg új szóalakokat nyertünk, melyeket maga a gyermek létrehozott, előolvasott s így mint saját lelki munkájának gyümölcsét fogadta állandó birtokába az új betűt. Az olvasás gyakorlása, az íratás, pálczikákból és zsinegekből való kirakás, papírból kitépés és betűtörlés befejezte az ismertetés folyamatát. A munka örömmel, jókedvvel járt, az eredmény biztos s állandó volt, mert mindig maga a gyermek szemlélt, kombinált, következtetett, alakított, szétbontott, összerakott, mert minden lépten önmunkája gyümölcsének örült. Mikor már a nagybetűk egyik részét ismerték, szó nélkül fölírtam az azonos kis alakokat pl. *r, z, s, o* — s a gyermekek rögtön megmondták: nini ez *kis r, z...* Tehát ismét mellőzhettem a közlést, mert ők maguk *kitalálták*, hogy van nagy és kis betű. Az eredménytől fölbátorítva, megpróbáltam az olvasási felóra végén egy alakjára nézve eltérő kis betűt a nagyból leszármaztatni. És ekkor valóban bebizonyítva láttam, hogy Dreisziger betűismertetési sorrendje helyes, mert a gyermekek vetekedtek egymással, mind-egyikük akarván bemutatni, hogyan *lett* a nagy betűből a kis alak. És a leszármaztatás annyira kedvesnek bizonyult, hogy gyermekeim valósággal ostromoltak keresükkel, hogy megmutathassák, miként *lett* ez vagy az a kis betű. Én természetesen érthető örömmel teljesítettem kívánságukat s mintegy esemegőül származtattuk le a kisbetűket, a minek az *lett* az eredménye, hogy a nyomtatott nagybetűk elvégzésével a kisbetűket is mind ismerték. Az összes kurzív betűket egyszerre fölírtuk és olvastuk.

Már a nyomtatott nagybetűk ismertetése végén hozzáfogtunk az írási előgyakorlatokhoz. A gyermekek először írónnal, majd tollal írták a betűrészeket a füzetbe. Sokszor hallottam a panaszt, hogy akkor kezdődik a cifra mulatság, a mikor tollat adunk a gyermeki kézbe. Hát én megmondhatom, hogy eleinte néhány malaczos s fekete ujaeskát leszámítva, semmiféle föltűnő nehézséget nem tapasztaltam. Ennek a magyarázata pedig abban rejlik, hogy gyermekeim a nyomtatott betűk írása által már meglehetősen szem- és kézügyességre tettek szert, mely körülmény ismét a betűismertetés sorrendjének *gyakorlati* helyessége mellett bizonyít. Így aztán akadály nélkül léphettünk át az írott kis- s végül az írott nagybetűk ismertetésére, melyeket a gyermekek a rokonalakok szerint *csoportosítva* tanultak olvasni és *írni* is. Betűismertetésről — a szót szoros értelmében véve — ezen a fokozaton már alig lehet szó. A betűk alapalakja — a nyomtatott betűk — ugyanis annyira bevésődtek a gyermek emlékeztébe, hogy rögtön fölisméri azt a ezífrázott, írott alakban is s csekély irányítás mellett önmaga hasonlít, különböztet, származtat, a betűt részekre bontja és ismét összerakja s

nehézség nélkül, emlékezetből elég esimesan írja. Az eddig között eljárás egész folyamán a gyermek ébredező értelmi erőinek munkálkodtatását és fejlesztését nemcsak a betűismertetés körül tartottam főkepen szem előtt, hanem az olvasottak értelmezésére is fektettem fokozatos arányban súlyt s az év végén érthető örömmel a tankönyv végén levő olvasmányokból is tárgyalhatunk néhányat. Gyermekeim többsége a különböző alakú nyomtatott, kurzív és írott betűkkel *habzómagán*, egy-két gyenge tehetségű pedig szótárgya olvasott, az olvasottakat megértették és el is mondták.

Az előző sorokban vázoltam a Dreisziger-féle könyv tanítási menetét, kiemeltem irányelveinek gyakorlati becsét s bizonyítás céljából megemlekeztem az elért kedvező eredményről. Még egyet! Van az iskolában egy tompa-elméjű gyermek. Szeregyében oly nagyfokú a nemtudómság, hogy rendszerint semmiálmóndó kifejezéssel maga elé bannul. Még mesélés közben is ritkán sikerült benne nyelvet s érdeklődést keltenem. S íme, alig vettem elő a kirakáshoz való palezikákat és zsinógot, az én kis barátom éjtre ébredt, de különösen, mikor betűszámzárkításához lógtunk, akkor versenyre kelt pajtásával s az év végéig megtanult ő is olvasni és írni, valamivel gyengébben, mint a többi összes osztálytársai, de mégis megtanulta. Azt hiszem, ez eset többet bizonyít Dreisziger módszerének mellett, mint könyvszámra terjedő további érvelés.

A mielőz tehát t. kaptársainnak megszívlelésre ajánlom az itt elmondottakat, az e téren gombamódra szaporuló termékek közül figyelmüket főhívom Dreisziger új magyar ABC- és olvasókönyvére, valamint az ehhez írt vezérkönyvre. Tanulmányozzák át, vitassák meg módszerét, hasonlítsák össze a többiekkel, ítéljenek és a tanügy javára cselekedjenek! *Potzta Ferencz.*

Miért oly sovány a «Népnevelő»?

Csütörtök este hoz a postás egy vaskos szaklapot. Ez a «Nepnevelő Lapja». Vasárnap este hoz soványat és ez a «Népnevelő». Atézem egyiket, at a másikat.

Azután elgondolkozom... Az interkontesszionális; ez specialisan kath. tanügyi lap. Az vaskos, ez sovány.

Hát a magyar kath. tanügyi intézői, a kath. tanítói kar iránt érdeklődő tanterfiak nem tudják e szaklapjukat imponálóvá tenni?

Mesé gyujtok rá kialudt cigarettámra. Szemembe ötlök a gyujtó «skatulya» felírata: «Pártoljuk a hazai ipart». Igazad van. De hol volt a hazád, azt nem kérdezem, gyufagyáros. A kath. tanítónak kell tudnia, hogy mi a kath. egyház, a kath. tanügy. Még a pókhaló legvékonyabb szálát is vasmárokkal kell megragadnia, hogy a kath. tanügy érdekét előmozdithassa. Ezt pártoljuk, tanító urak!

Pártoljuk szellemileg és anyagilag! Szellemileg nem sovány a «Népnevelő», de — terjedelmében. Miért? A végén mondom meg.

Lássák! nemcsak lássák, de látják és tudják is t. paptársaim és a tanító urak, hogy e lapot az áldásos Szent-István-Társulat adja ki és küldi díjtalanul minden latin és görög szert. népoktatási intézetnek.

Ki tudná azt kiszámítani, hogy e Társulat hány iskolát ajándékoz meg évente különféle tankönyvvel, falitablával stb. stb.

Saját költségén díjtalanul nyomtatja és küldi a «Népnevelő»-t.

Tegyük ezt a «Népnevelő»-t is kövérré, úgy, hogy a róm. kath. iskolákban megüresedett tanítói állásokra vonatkozó pályázatokat a «Népnevelő»-nek küldjük be. Ez volna az anyagi segítség, melylyel képes volna a Társulat, hogy a «Népnevelő»-t vaskosabbá tegye.

Nézem a «N. T. L.»-t és nézem a «N.»-t. Ott sokkal több a hirdetés a róm. kath. megüresedett tanítói állásokra vonatkozólag.

T. paptársaim és iskolaszéki elnök urak! nem támogathatnánk-e azt a Szent-István-Társulatot, melyre sokszor rászorulunk és ezzel együtt kath. tanügyi lapunkat, a «Népnevelő»-t, ha oda küldenénk be a pályázati hirdetéseket?! Igen!

En is ludas vagyok. Magamra is vetek. De errare humanum est. Pártoljuk ilyformán anyagilag a «Népnevelő»-t, hogy ilyformán minél több szellemi cikket közölhessen. Azt hiszem, ez a kath. tanítóságnál hiányozni nem fog. A ki akarja, megérti: «pro domo!» A kath. iskola az egyház leánya.

Ipoly-Födémés.

Jamoris Károly.

HIVATALOS KÖZLÉSEK.

Miniszteri véghatározat iskolaadó ügyében. *Közlöny a besztérezebányai egyházmegyé f. é. IX. körleveléből.* M. kir. valias- és közoktatásügyi miniszter. 7522. szám. Fehérmegye közig. bizottságának. — Az 1901. évi november hó 12-én 770. sz. a. hozott azon határozatát, melylyel a vaáli járási főszolgabíró 5948. sz. határozatát megsemmisítve, a v. i róm. kath. iskolaszéket arra utasította, hogy K. K. I. ottani nagybérlőre szabályszerű kules szerint vesse ki az iskolaadót, a v. i róm. kath. iskolaszék föllebezésére megsemmisítvén, a vaáli járási főszolgabírónak 1899. szeptember hó 13-án az 5948. sz. a. hozott azon határozatát, melylyel a v. i előjárásból K. K. I.-ra kivetett 30 frt, azaz 60 kor. iskolaadó behajtására utasította, ezennel jóváhagyom. — A hitfelekezeti az 1668: XXXVIII. t. cz. 11. §-a értelmében az általuk föntartott nyilvános népoktatásügyi tanintézetek föllállítására és föntartására hveik anyagi hozzájárulását a saját képviselétük által meghatározandó módon és arányban igénybe vehetik. Következésképen, ha az iskolaadó szabályszerűen az érvényben levő tanácskozási és határozási szabályok figyelembe vételével s az egyházmegyei főhatóság helybenhagyásával lett az autonómiával nem bíró róm. kath. hitkozségnél kiróva, a közigazgatási hatóságok, a mennyiben ezen adók behajtása egyébként érvényben levő köztörvénybe vagy jogszabályba nem ütközik, azokat a megkereső hitfelekezeti iskolaszék kezébe behajtani tartoznak. A jelen esetben az ügyiratokból kitűnőleg tény az, hogy a v. i iskolaszék mérlegelve K. K. I. teherviselési képességét, a nagybérlőt

VEGYESEK.

A Szent-István-Társulat tankönyvjegyzéke az 1903. évi tanévre. A nagymélt. püspöki kar magas meghagyásából a Szent-István-Társulat évről-évre közrebojcsítja azon tankönyvek jegyzékét, melyeket a püspöki kar rendelkezése szerint mint a Szent-István-Társulat által kiadott, avagy a tankönyvvizsgáló-bizottság által engedélyezett tankönyveket a kath. népoktatási intézetek használhatnak. *T. előzetőnk ezen tankönyvjegyzékét a »Népnevelő« e heti számmal díjmentesen mint mellékletet kapják meg, a melyre az érdekeltek becses figyelmét felhívjuk.*

A kath. iskolai hatóságok szives figyelmébe. A nmélt. püspöki kar magas rendelete értelmében a magyarországi róm. kath. és gör. kath. iskolákban csak azok a tankönyvek használhatók, melyek a Szent-István-Társulat kiadásában jelentek meg, vagy általa approbálva a hivatalos Jegyzékbe fel vannak véve. Tekintettel arra, hogy a nem engedélyezett tankönyvek alkalmazása úgy tünnek fel, mint e magas rendelet ignorálása: tisztelettel kérjük a főt. esperes, plébános-igazgató és t. tanító urakat, hogy csakis a Szent-István-Társulat Jegyzékébe fölvetett iskolai könyveket vegyék a jövő tanévben használatba s b. megrendeléseiket, a mennyiben tehetik, a Társulat kiadóhivatalához (Budapest, VIII. Szentkirályi-u. 28.) intézzék. *A Szent-István-Társulat Igazgatósága.*

Internátus elemi iskolás fiúgyermeknek részére. A magyar keresztény iskolatestvérek első anyahazában, Nyitra-Bajnán (vasuti állomás: Nagy-Tapolcsány) az iskolatestvérek vezetése és fölügyelete alatt 6—11 éves fiúgyermeknek havi 24 korona fizetés mellett teljes ellátásra fölvetetnek. Ugyanezek ott elemi vagy polgári iskolát végzett, jó családból való, magukban hivatást érző 12—16 éves ifjak az iskolatestvérek közé ujonczoknak évi 305 korona fizetés mellett beléphetnek. A fenti összeget ujonczévek alatt csak addig fizetik, míg a képezési vizsgát le nem tették, a midőn jövőjükről a szerzet gondoskodik. Megkeresésre bővebb fölvilágosítással szolgál Bonaventura testvér, igazgató Nyitra-Bajnán.

Egy tanfelügyelő ünneplése. A szepesi általános tanítóegyesület Szepes-Bélan tartott közgyűlésen lelkes ünneplésben részesítette Hajnóczy R. József királyi tanfelügyelőt és az egyesület díszelnökévé választotta őt. A tanfelügyelő a népoktatásügy, közművelődés és irodalom terén figyelemreméltó működést fejt ki.

A kath. tanítók fizetésrendezésének ügye. Az alsófehérmegyei kath. tanítóegyesület Alvinczen tartott tavaszi közgyűlésében tárgyalta a magyar kath. tanítók országos bizottságának átiratát a kath. tanítók fizetésrendezésének ügyében. Mielőtt azonban esatlakozott volna az országos mozgalomhoz, ezélszerűnek találta püspök úr ő méltóságának, mint az erdélyi összes kath. iskolák főigazgatójának magas véleményét és utasítását kikérni. Az e végből kiküldött bizottság f. hó 3-án Körödy Péter dr. pápai kamarás, theologiai tanár, egyesületi elnök vezetése alatt tisztelettel gróf Mailáth püspök úrnál, ő méltósága igen kegyesen fogadta a bizottságot és kijelentette, hogy a magas püspöki kar belátva a tanítók mozgalmanak jogosságát, ezt a maga részéről is pártolja. Egyben óhaját fejezte ki ő méltósága, hogy az erdélyegyház-megyei kath. tanító-egyesületek egyöntetűen járjanak el az ügyben és a képviselőházhoz benyújtandó kérések fölterjesztés végett ő hozzá küldessenek be. Az alsófehérmegyei kath. tanítóegyesület ezen magas utasítás értelmében járt el és a képviselőházhoz benyújtandó kérést ő méltóságához már föl is terjesztette. *(K—és.)*

Felelős szerkesztő: Ember Károly.

az egyházi főhatóság helybenbajzása mellett kötelezte a 30 frt évi hitfelekezeti iskolaadó viselésére: s hogy maga az egyházi főhatóság is illetékesen igazolja, miszerint a nevezett terhére kirótt iskolaadó, illetve az e tárgyban kelt iskolaszéki határozat igazságtalanság és méltányos. Minthogy pedig arra nézve törvényes intézkedés nincsen, hogy milyen alapon rovassék rá a hitfelekezeti iskolaadó, hanem e részben különböző eljárás van gyakorlatban: s minthogy panaszos K. K. I. az adókörovás igazságtalan voltát ténylegi adatokkal nem igazolta, sőt azt — tekintve nagybérleti minőségét — nem is valószínűsítette, amálfogva az illetékes fórumok által az érvényben levő törvényekbe és jogszokásba nem utaló, midőn kivett szóban levő hitfelekezeti iskolaadó befizetésétől a megkeresett közhatalóság a jogséglét meg nem tagadhatja. — Erről a bizottságot múlt évi szeptember hó 9-én 399. sz. a. kelt jelentésére a közlemények visszazárása mellett további eljárás végett értesitem. — Budapest, 1903. február 20. A miniszter meghagyásából: *Baldass sk., osztálytanácsos.*

EGYESÜLETI ÉLET.

Meghívó. A Magyar Kath. Tanítók Országos Bizottsága 1903. évi augusztus 19-én Budapesten, a Szent-István-Társulat palotájában gyűlést tart, melyre a Bizottság t. tagjait kartársi szeretettel meghívjuk. A gyűlésnek Magyarország bíbornokhercegprímása ő Főmagasságától kegyesen jóváhagyott tárgysorozata a következő: I. Augusztus 19-én, d. e. 8 órakor, Budapest VIII. kerületében levő »Jézus Szent Szíve« templomában Veni Sancte-val összekötött szentmise lesz, melyen a bizottság tagjai megjelennek. II. Augusztus 19-én, d. e. 9 órakor, a Szent-István-Társulat palotájában tartandó gyűlés tárgyai: *a)* Elnöki megnyitó. XIII. Leo pápa emlékének. Tartja: dr. Steinberger Ferencz. *b)* A kath. népiskolai revidiált tanításterve. Előadó: Dreisziger Ferencz. *c)* A kath. elemi iskolai tanító- és tanítónőképzőintézetek új tanításterve. Előadó: Guzsvenitz Vilmos. *d)* A kath. polg. iskolai tanító- és tanítónőképzőintézetek képesítő vizsgálati szabályzata. Előadó: Ember Károly. *e)* A kántortanítók osztozkodása ügyében készített szabályzat. Előadó: Barabás György. *f)* Titkári jelentés. *g)* Pénztárosi jelentés. *h)* Indítványok. *Jegyzet:* Augusztus 18-án, d. u. 3 órakor, a főt jelzett helyen a Tanügyi Tanács tartja ülését, mely után a szakosztályok ülése következik. Az engedményes vasúti jegyeket folyamodtunk, mihelyt megérkeznek, azonnal küldjük. Kelt a Tanügyi Tanácsnak Budapesten, 1903. évi július hó 7-én tartott üléséből. *Dr. Steinberger Ferencz,* egyházi elnök, *Ember Károly,* világi elnök, *Számháromszky Rezső,* elnöki titár.

IRODALOM.

Megjelent. **A magyarországi latin és görög szertartású róm. kath. gazdasági ismételőiskolákban a magyar püspöki kartól megállapított tanterve.** *A magyar püspöki kar megbízásából kiadja a kath. Tanügyi Tanács.* Ara 30 fillér. Megrendelhető a Szent-István-Társulat könyvkiadóhivatalában. Budapest, VIII. Szentkirályi-u. 28.

ványek főt. *Babus János* úrhoz *augusztus 25-ig* beküldendő. 360 1—1

A sopron-nyéki róm. kath. nemet-magyar tanítványpártok iskoláinak egyik osztálytanítói állásra *augusztus 20-ig* pályázat hirdették. Fizetése: 800 korona, hátorozott szoba és szükségesség től; a mellékjövedelem körülbelül 200 korona. Kötelessége: egy tanterem növényekét önállóan vezetni, a másik osztálytanítóval főljálva az osztályokot oktanni és hetköznap a templomi szolgálatokat teljesíteni, a kántori teendőket segédkezni, a gyermekkel hetköznap 6 órái hónapokat kivéve) templomba vezetni és ott rájuk főlügyelni. Az egyházi zenében járassák, orgonálni tudók előnyben részesülnek. A kellően főljálított pályaművek a főt. iskolaszéki elnökhöz Sopron-Nyékre címzendők. Az állomás szeptember 1-én elfoglalandó. 351 1—1

Kalocsai érseki megye.

Gákován (Bácsm.) tanítói állásra pályázat hirdették. Javadalma 800 kor., 200 kor. lakbér. Ha alkalmasnak látja a község fog. adni, a lakbér eszik. A megválasztott kötelek az iskolaszék által kijelölendő osztály magyarnemet nyelven vezetni, ismétlőiskolát külön díj nélkül tanítani és a kántort. szükség esetén kíségetni. Csakos főljálított pályázhatik. Pályaművek *aug. 20-ig* II. Malson Mihály espereshez Rigóczára küldendők. Az állás szept. 1-én elfoglalandó. Az iskolaszék. 337 2—2

Nagyvárad latin szert. egyházmegye.

A karaszteleki (Szilágyi) róm. kath. I. oszt. vegyes iskolának ideiglenes tanítói állásra pályázat hirdették. Fizetése: 600 korona utólagos negyedévi részletekben; az egyház lakás és tanterem fütésére nyolc ól tuzifa. Alább tanév közben el nem hagyhatják. Okleveles pályázók főljálított kérvényeiket *aug. 20-ig* a karaszteleki plébániahivatalhoz küldjék. 330 2—2

Nyitrai püspöki megye.

Lodno. Lieszkovecz, Radola községek (Trenesén-megye, kisuzca-nyhelyi plébánia) államilag segélyezett róm. kath. községi népiskolához egy-egy okleveles tanító kántort. A szabályszerű lakásokon kívül minden egyes állomás 800 korona évi fizetéssel van egybekötve. A lieszkovecz tanító helyben és esetleg a szomszéd Lodno községben a temetkezéseknél kántori teendőket végez s ez esetben körülbelül 200 kor. mellékjövedelemre számíthat. Főljálított első sorban vétetnek figyelembe. Kellőleg főljálított pályázati kérvények *aug. 30-ig* alulírott iskolaszéki elnökhöz küldendők. *Szanda Kálmán*, kisuzca-nyhelyi esperesplébános. 368 1—2

Pécsi egyházmegye.

A rákosi filialis kántortanítóságra pályázatot hirdetek. Jövedelme: csinos lakás minden mellékkeliséggel és 1908 sarkól belsőséggel, 820 kor. készpénz, 2 ól használt és legföltési jog. Oktatási nyelv magyar, kántori nemet-magyar. Abaliget (Baranyam.), *Kopari Gyula* plébános. Határidő *aug. vége*. 367 1—1

Rozsnyói püspöki megye.

A rappi (Nógrádmegye) róm. kath. kántortanító állásra pályázat hirdették. Javadalmazás: Párberbuza és rós. A párberpénzzel: 322 kor. 80 fill. Réthaszombér: 200 kor. Munkaváltság: 70 kor. Kisajátítás 28 kor. Stóla 140 kor. A község pénztárából: 44 kor. Legelő-haszombér 12 kor. Alapítványi mise 16 kor. Faiskola-készlet 50 kor., 3 ól tuzifa 36 kor. Tandj 226 kor. 20 fill. Munkácska község el nem szakadása esetén a jövedelem 160 koronával több. Pályázati határidő: 1908 *augusztus 24.* A pályázók személyes megjelenése kívántatik: kérvényeket azonban előbb is benyújthatják a helybeli plébániahivatalhoz. *Vargha Péter* plébános. 364 1—1

Deresk (Gömörmegye) róm. kath. hitközség iskolájának másodtanítói állomásra *augusztus 24-ig* pályázatot hirdet. Kötelessége: az I. és II. osztály ugyszáuten az ismétlő osztályt vezetni. Javadalma: 1. Hitközségtől 600 korona. 2. 10 ól tuzifa. 3. államségély 180 korona. Deresk. 1908. augusztus 5. *Dusck Ferencz* plébános. 354 1—1

A mihálygergei kántortanítói állásra *augusztus 24-én* pályázat hirdették. Jövedelme: minden gazdától $\frac{3}{4}$ zselertől $\frac{3}{8}$ pozs. mérő rozs és 20, illetve 10 fill. — mintegy 50 pozs. mérő, 120 fő kender; minden gazdától 1 szekér fa: 10 kat. hold 158 \square ol jó minőségű szántóföld és rét, melyből 3 holdat a hívek munkáinak; fél ház utáni legelő; stóla 60—70 kor.; tandj minden gyermek után 2 kor. — 120 kor. Pályázók személyes megjelenése kívánatos, de nem díjaztatik. Jelentkezések *Saskógy Ferenc*: plébánosnál Luké (Nógrádmegye), posta helyben. 348 1—1

Szepesi püspöki megye.

Kolacsói (Szepesm.) iskolához róm. kath. kántortanítót keresek 800 korona jövedelemmel. Tót nyelv szükséges. U. p. O-Lubió, *Stassik Károly* lelkész. 353 1—1

Szombathelyi egyházmegye.

A rigyócezi róm. kath. kántortanítói állomásra *aug. hó 23-ikán* délelőtt 10 órájára pályázat hirdették. Jövedelme: szabad lakás, gazdasági melléképületek, kert használatán kívül; tandj a politikai község pénztárából fizetve: 140 kor., $\frac{3}{4}$ hold szántóföld részben a község, részben a kántortanító által művelve 104 kor., $\frac{3}{4}$ hold rét 60 kor., $\frac{1}{2}$ sessió után szabad legeltetés 30 kor., 768 liter rozs 60 kor., 6 ól tuzifa a házhoz szállítva 72 kor. Minden szőlőmestye után $\frac{1}{2}$ liter must 150 kor. Harangzó kéve 16 kor. Stólaris jövedelem és lélekpénz 30 kor. összesen: 662 kor. Egyházmegyei főlhatóság beleegyezésével a fizetés államségély igénybevételével 800 koronára kiegészítettik. Mellékjövedelem 200 koronára tehető. Bővebbet a díjlelél. Kellően főljálított kérvény alulírotthoz *aug. hó 22-ig* bezárólag küldendő. Személyes megjelenés *aug. hó 23-ra* Rigyóczra köretik. Szepetnek (Zalamegye), 1903. évi július hó 23-án, *Berkovich József*, plébános, iskolaszéki elnök. 297 3—3

Ikervár község róm. kath. iskolaszéke az újonnan szervezett harmadik tanítóállomásra f. évi *aug. hó 31-ig* pályázatot hirdet. Évi fizetés: a) 750 kor. készpénz a község pénztárából, negyedévi részletekben, b) két ól kemény tuzifa, hazaszállítva és félvágva 48 kor., c) a nyári gyermekmenedékhely vezetéseért, szintén a község pénztárából, 300 korona és így összesen 1100 kor., d) szabályszerű korpótelek, e) egy szoba, konyha és éléskamrából álló lakás. Kötelesség: 1. Az első és szükség esetében még a második évfolyamú mindennapi tanulók oktatása. 2. Az iskolaév alatt hetenkint 2 órái at női kézmunka tanítás. 3. Kötheti szabadságidő leszámításával, június, július és augusztus hónapokban a gyermekmenedékhely vezetése. Csak okleveles róm. kath. nótantók pályázhatnak. Övöképzőt vegzett előnyben részesül. Az állomás f. évi október hó elején foglalható el. Ikervár (Vassvármegye), posta helyben). A róm. kath. iskolaszék. 328 2—2

Váczi egyházmegye.

Az ujszászi (Pestm.) róm. kath. iskolánál egy tanító állásra *aug. 25-ig* pályázat hirdették. Jövedelme 400 korona a községtől évnegyedenként előre, 400 korona államségély s 160 korona lakbér. Kötelessége az iskolaszék által meghatározandó osztályt vezetni, esetleg az ismétlőket is oktatni. Az állás szeptember 15-én foglalandó el, mely naptól a fizetés is folyósítottatik. *Iskolaszék*. 362 1—1

Veszprémi egyházmegye.

A zalagóánfai plébániába kebelezett Ukk főközségben a róm. kath. kántortanítói állásra f. évi *aug. hó 27-re* pályázat hirdették. Jövedelme: 1. Lakás, mely áll 2 szoba, konyha, kamara és a szükséges gazdasági melléképületekből. értéke: 80 kor. 2. Hazi kert, bérértéke: 20 kor. 3. 19 m. hold szántóföld, jövedelme 14750 kor. 4. Legelő, bérértéke: 1364 kor. 5. Vallásalapból: 16 kor. 6. Temetőkaszáló értéke: 20 kor. 7. Ikk és Megyer községektől 21 pozs. mérő rozs, értéke: 11604 kor. 8. Ukk községtől lélekpénz címén: 40 kor. 9. Borpénz: 6 kor. 10. Bucsunapra: 6 kor. 11. Megyer községtől lélekpénz: 4 kor. 12. Fapénz: 12 kor. 13. Stó-

Íris jövedelem 24 kor. 14. Szolgalmányok: szántás, trágyahordás, kaszálás, fahordás és főlvaság, értéke: 100-40 kor. 15. Újk község 2½ holdat learat, hazahord, asztalga rakl értéke: 28 kor. 16. Tandj fejében: 17 m. hold 50% jövedelme: 103-38 kor. Összes jövedelme: 740-94 kor. Korpóteket a hitközség fizeti. Harangozást 40 kor.; a tanító elvállalhatja. Tannyelv magyar. Személyes megjelenés kérik. Kérvények a zala-góganfai plébánia hivatalához küldendők. 355 1-1

Pasan (Zalaújváros) róm. kath. osztálytanítói állomásra pályázat. *Meg* okleveles tanító kerestetik. Jövedelme polgári évre, államségéllyel 800 korona, bútorozott szoba fűtéssel. Kötelessége egy tanterem növedékeit, az ismétlősöket tanítani, kántorságban segédkezni. Okleveles tanítónok is jelentkezhetnek. Kérvények Pasára róm. kath. plébánia-hivatalnak küldendők, az állás szeptember 8-ig elfoglalandó. 363 1-1

Gadány (Somogyvár) (Somogyvár) szept. 1-re róm. kath. okl. osztálytanító kerestetik. Kántorakban segédkezni tartozik. Javadalma polgári évre 700 korona, lakás, rücs, Palvázati határvidék *aug. 23. Iskolások.* 371 1-1

Beez (Somogyvár) róm. kath. iskolajához tanító kerestetik. Fűtetése: kétszobás lakás, konyha, pincze, pajta, ol. padlás. Három hold szántóföld, szántás, boronálás a hivatól, kék a trágyát kihordani, a termést hazaszállítani tartoznak, ennek értéke 75 kor. 60 tanköteles, fejenként tandj 4 kor.; ismétlősöktől 1 kor., minden lélek után 40 fillér, van 270. Negy. ol. hasábfu 80 kor. értékben, államségély 250 kor., összegben 800 kor. Kántori teendőket: házaspár után ¼ m. buza és ¼ m. mérő rozs, 72 par. 180 kor., szabad legeltetés 12 kor., stóla, temetésért horgtól 1 kor., gyermek után 70 fillér. Malomfuvar 10 kor., összesen 202 kor. Tannyelv magyar. Némely szövegek kívánataira német olvasás és írás, a letenyét fölvaltva magyar és németül tartani. A trágyát, szalmát eladni vagy venni tiltatik. Személyes megjelenés kivantatott. *Aug. 27-én.* Német-Ladán a plébánián, állomás Szigetvár. 366 1-1

A kishársági róm. kath. nőkegyház kántortanítói állomásra pályázat hirdették. Határvidék *aug. 28.* A jövedelem a következő: 1. szabad lakás, két szoba, konyha, kamra, felszer., pincze, padlás, istálló és ol. 2. Házikert 1 kat. hold 387 ol. 18-6 korona ért. 3. Szántóföld 9 kat. hold 278 ol. 70-6 korona ért., rét 1 kat. hold 387 ol. 21-6 korona ért. 4. Minden egyes házaspár fizet ½ m. mérő tiszta búzát, ¼ m. mérő tiszta rozsot és 20 fillért, öt évi átlag 101-20 kor. 5. Tandj mindennapi tanköteles után 60 fillér, öt évi átlag 19-20 kor. Ismétlő tanköteles után 1 kor. és a község; pénztárból 17-60 kor., öt évi átlag 37-60 kor. 6. Stóla nagy halott után 40 fillér, kis halott után 20 fillér, öt évi átlag 20 kor. 7. Tűzifa 6 ol kemény hasábfu házhoz szállítva 84 kor. 8. Fizetésjavítás 27-69 kor. a hitközségtől. 9. Az uradalomtól 100 kor. és 470 kgr. szemes kukoricza 147 kor. 10. Sopronyi-féle alapítványtól 51-33 kor. 11. Az iskolaterem fűtésére 3 ol kemény hasábfu tűzifa fölaprózva. 12. Minden mezői munkát a község teljesíti. A reten a munkát a tanító végzetteti. 13. Három havi működés után a tanító úr az iskolaszék határozata szerint kap a hitközség és uradalomtól 50-50 korona osztóndóját. 14. Államségély 200 korona, mert a fölvasadás fejében 600 kor. volt a fizetés. Az államségély ez idők nimes még utalványozva. Személyes megjelenés megkívántatik. Kérvények *Friedrich Antal* plébános címére Somogy-Nagyhárságra czimzendők. 372 1-1

Papa-Teszer (Veszprém) róm. kath. iskolánál osztálytanítói állásra pályázat hirdették. Fizetés 800 kor., bútorozott szoba és 4 m. fa. Tartozik egyik osztályt önállóan vezetni. Az ismétlősöket (egyik osztályt) heti 5 óran át tanítani és a kántori teendőkben segédkezni. A pályázatok *aug. 30-ig* az iskolaszék elnökehez küldendők. Csakis okleveles pályázhat. Az állás szeptember 1-én elfoglalandó. *Elnökség.* 375 1-1

Tanítónő kerestetik, ki egy fiút a II. elemi, egy leányt a IV. elemi tantárgyaiból és kézimunkára tanítani képes. Fizetés teljes ellátással megállapodás szerint.

Ajanlatok *Hartmann Sándor* főhercegi erdészhez, Piszki per Kis-Tapolcsány küldendők. 349 1-1

Kereslet. Fiatal, nőtlen, róm. kath. okleveles tanító, ki jelenleg mint kántortanító működik s szép bizonyítványnyal rendelkezik, osztálytanítói állást keres. *Gyomai István, Sándorfalu* (Szatmárnémeti). 357 1-1

Ajanlkozás. Róm. kath. okleveles kántortanító állását változtatni óhajtja, állást keres. Czim: Kath. kántortanító, Zala-Lövő. 363 2-2

A Szent-István-Társulat kiadásában megjelent és megrendelhető:

MAGYAR SZAVALÓKÖNYV

Kezikönyv a népiskolai növedékek számára.

- I. füzet. Az elemi fiú- és leányiskolák 1-2. oszt. számára. Ara 32 fillér.
- II. füzet. Az elemi fiú- és leányiskolák 3. osztálya számára. Ara 32 fillér.
- III. füzet. Az elemi fiú- és leányiskolák 4. oszt. számára. Ara 32 fillér.
- IV. füzet. Az elemi fiú- és leányiskolák 5. osztálya számára. Ara 36 fillér.
- V. füzet. Az elemi fiú- és leányiskolák 6. oszt. számára. Ara 36 fillér.

Mindenegyik kötet 5-6 ivre terjed, kemény borítékba van kötve és színes, díszes czimlappal ellátva. Rendkívüli olcsóságuk lehetővé teszi, hogy minden iskolásgyermek kezében meglegyen. Tanteremtanároknak, tanügybarátoknak s az érdeklődőknek megrendelés czéljából kért mutatványpéldányokat készséggel küld a Szent-István-Társulat kiadóhivatala, Budapest, VIII., Szentkirályi-u. 28b.

Orgonaépítési műintézet.

Rieger Testvérek

villamosgépekkel berendezett cs. és kir. udvari orgonagyára

Budapest, VII., Garay-utca 48.

cs. és kir. udvari szállítók, a Sentsir lovagja, a Ferencz József-rend lovagja.

A párisi és becsi világkiállításokon stb. helyről kitüntetve.

Legolcsóbb árban és kedvező fizetési feltételek mellett kiváló tiszta légyműködésű csőrendszerint (pneumatikai) tartós, nemeshangú orgonákat szállit. 30 év óta 980 orgonát szállított. Mindennemű orgonajavításokat és hangolásokat a legméréskeltebb árban és lelkiismeretes pontossággal teljesít. Orgona jókarban tartása méréskelt árban elvállaltatik. Tervezetek és rajzok kívánatra díjtalanul.

